

PPU-LABBET VID MITTUNIVERSITETET

Magnus Ottelid, Mittuniversitetet

Denna artikel beskriver några av de tankar och reflektioner som ligger till grund för skapandet av det vi kallar PPU-labbet på Mittuniversitetet. PPU-labbet motsvaras ungefär av det engelska uttrycket "skills lab" och kan förenklat beskrivas som en verksamhet och lokaler där man tränar olika yrkesrelaterade färdigheter på campus. Artikeln pekar också på utmaningar och utvecklingsmöjligheter som bland annat gäller områdena samtalsträning, anti-diskriminering, utredning/bedömning samt interprofessionellt samarbete.

INLEDNING

Många yrkesinriktade program innehåller längre eller kortare perioder av utbildning ute i arbetslivet. Det finns en mycket stark sida i dessa arbetsplatsförlagda studier: de färdighetstränande momenten är högst realistiska. Det är autentiska miljöer och verkliga problem att hantera, riktiga klienter och kollegor. Men det finns begränsningar: det är inte säkert att man som student av etiska eller andra skäl får "vara med" i riktigt svåra situationer, dessutom blir det ofta en avgränsad specifik grupp av klienter studenterna möter, vidare kan metodutbudet vara starkt begränsat och, inte minst, kopplingen mellan praktik och teori kan vara otydlig. Det sistnämnda medför att studenter ibland får den olyckliga uppfattningen att forskning och det praktiska sociala arbetet är helt åtskilda och representerar motstridiga positioner.

Bilden av färdighetsträning är komplex, men man kan skilja ut de tre elementen "knowing", "being" och "doing", så som Lefevre, Tanner, and Luckock (2008) gör när det gäller utveckling av kommunikationsfärdigheter med barn och ungdomar. De säger att man visserligen måste behärska olika tekniker, men dessa måste vara grundade i kunskaper om kopplingen till teori och forskning. Och ytterligare en sak är oundgänglig; en personlig kompetens bland annat med innebörden att förstå sig själv, sina begränsningar, starka sidor och olika bevekelsegrunder. Det duger således inte att lära sig "doing"-tekniker som till exempel lyssnande eller intervjuande, menar författarna, och sammanfattar:

However, the evidence is that such 'doing' techniques must be underpinned by a range of knowledge, values and ethical commitments, and emotional and personal capabilities in order for social workers to overcome contextual inhibitors to two-way communication. (s. 167)

Författarnas krav på vad som utmärker en "skilled practitioner" gör det tydligt att det inte räcker med de insatser som kan ske under en arbetsplatsförlagd praktikperiod. Tiden på campus måste också användas. *Kontinuitet* är grundläggande; en praktik måste förberedas och följas upp och ingå i ett planerat spår genom hela utbildningen.

Dessutom bör man tänka i termer av *progression*, inslagen av träning ska successivt bli mer avancerade.

För att således i möjligaste mån kompensera den arbetsplatsförlagda utbildningens svaga sidor behöver ett yrkesinriktat program ge plats åt inslag som stärker alla tre sidorna av en specifik färdighet: tekniker, kunskaper och personlig kompetens. Simuleringar av olika slag har här sin givna plats: att få träna en mängd saker i en säker och trygg miljö där man försöker återskapa verklighetstroga situationer. *Graden av realism* (eller autenticitet om man så vill), liksom *vad det är som tränas* (fokus för aktiviteten), kan givetvis variera. *Formen* för träningen är inte heller given. Allt från webbaserade datorprogram till ordinära rollspel kan fungera. Utgångspunkten är alltid att maximera lärandet.

En litteraturgenomgång ger definitivt stöd för att färdighetsträning på campus är ett effektivt sätt att förbereda och stärka studenter för ett kommande arbetsliv. Så skriver till exempel Moss och hans kollegor vid Staffordshire University i Storbritannien: "*The skills lab lays down the foundation for good social work practice*". (B. R. Moss, et al., 2007, s. 721)

Att studenter å sin sida både vill och bör träna färdigheter innan de ger sig ut i praktikperioder eller i arbetslivet, tycks inte heller råda någon osäkerhet om bland de som skrivit på detta område. Koprowska noterar till exempel att studenter uppskattar möjligheten att träna innan de, som en student i hennes studie uttryckte det, är "*unleashed upon an unsuspecting public*" (Koprowska, 2003, s. 306). Witsell (2004) redovisar en bred fokusgruppsstudie där bland annat studenter på sju socionomutbildningar i Sverige intervjuades. Hon skriver: "*Det rådde ingen som helst tvokan om att flertalet studentrepresentanter uppfattade dessa utbildningsinslag som ovärderliga och nödvändiga*". (s. 91)

PPU-LABBET

Det är mot denna bakgrund som Mittuniversitetet nu skapar det vi kallar PPU-labbet. Hur ska man beskriva vad det är?

I tillgänglig litteratur på engelska återfinns man begreppet "*skills lab*" (färdighetslaboratorium). Det gäller inte bara för socialt arbete utan också för utbildningar på sjuk- och hälsovårdsområdet. Även kurser och kursmoment förekommer under namnet "*skills lab*". Ibland vidgas begreppet till att beteckna en verksamhet "*ute på fältet*" i form av sociala projekt under direkt handledning av socialarbetare och lärare på utbildningen (Pun, 2000) (Chui, Wong, Wong, Chan, & Law, 2000). Men mest vanligt är att begreppet kopplas till *lokaler med viss teknik* (oftast videoinspelning men också programvara och datorer) samt *lärare* som jobbar med *specifika färdigheter* (oftast kommunikation/samtalsmetodik). I det följande kommer att framgå att uttrycket "*skills lab*" i stort sammanfaller med det som vi kallar "*PPU-labb*".

Tre aspekter

Här tas tre aspekter upp för att belysa vad PPU-labbet kan sägas vara: för det första aktiviteter i utbildningen där tyngdpunkten ligger på att det är *människor som interagerar direkt*, för det andra inslag där *en eller flera människor agerar i förhållande till en dator* samt slutligen *forskning*.

Den första aspekten handlar om sådant som redan finns och har funnits som ett självklart inslag vid både socionomutbildningar och andra yrkesinriktade program i Sverige såväl som i andra länder. Det förekommer idag övningar (individuellt eller i grupp) i samtal av olika slag ("communication skills"), värderingsövningar, rollspel, vinjetter, arbete med fallbeskrivningar, psykodrama osv. Dessa övningar kan ofta utföras bara genom att ha en lokal och en eller flera lärare. Ibland kan det finnas teknik kopplade till dem: videoinspelning, envägsspeglar (eller bildsändning till annat eller andra rum), system för kontakt mellan lärare och student under pågående övning (hörsnäck/mikrofon), telefoner¹ etc. Vilka lärandemål som fokuseras i olika övningar varierar mycket, och samma övning kan användas för flera syften. I detta spår bör man räkna in också mera sofistikerade verksamheter som till exempel olika slags mottagningar där studenter under handledning möter patienter/klienter. Sådant finns på flera universitet i form av speciella sjukvårdsavdelningar, psykologmottagningar eller sociala verksamheter.

Färdighetsträning utan avancerat datorstöd kan ofta med relativ lätthet utvecklas på flera sätt. Ett exempel är att tillföra *teknisk utrustning* som en vanlig lärare enkelt kan lära sig hantera, kanske videokameror eller envägsspeglar. Ett annat skulle vara att påbörja *samarbete mellan utbildningar och program* vilket kan öppna nya pedagogiska möjligheter när det gäller interprofessionell samverkan. Ytterligare ett exempel är att lägga ner arbete på att i ett utbildningsprogram tydliggöra och säkerställa både progression och de tre sidorna av en specifik färdighet: teknik, kunskap och personlig kompetens. I denna aspekt ligger alltså tyngdpunkten på att det är *människor som interagerar direkt*.

Den andra aspekten har att göra med datorer och programvara. Inom psykologutbildningarna har man ofta olika testmiljöer för att observera och mäta försökspersoners reaktioner på olika stimuli. Samtalsträning kan göras med hjälp av datorer, även webbaserat med användande av någon lärplattform. På sjukvårdsområdet finns avancerade dockor där mjukvara av olika slag medverkar till att simulera tillstånd som studenter kan träna på att arbeta med. Tillgången till avancerade datorprogram öppnar många möjligheter, särskilt om dessa kan finnas tillgängliga via internet. I denna fåra bör man notera begreppet "Microworlds" (Wastell, et al., 2011) som betecknar dataprogram som simulerar mer eller mindre realistiska situationer eller miljöer. Tyngdpunkten här ligger på att *en eller flera människor agerar i förhållande till en dator*.

Även om det inte finns några vattentäta skott mellan dessa två först nämnda aspekter (till exempel sammanbinds de av användningen av mer eller mindre

1 Man bör inte glömma bort konsten att tala väl i telefon. Den är mycket viktig för många yrkeskategorier och telefonsamtalet utgör ofta en första kontakt som kan komma att färga resten av relationen till socialarbetaren eller vårdgivaren – på ett positivt eller negativt sätt. Kanske till och med träning i e-postskrivande borde övervägas i detta sammanhang. Hur lätt är det inte att i e-post uttrycka sig på ett sätt som kan missförstås.

avancerad teknik som till och med kan innehålla programvara) så bör man ändå rimligen tänka sig dem som delvis olika. Till exempel kräver ett program som Second Life² mycket speciell kompetens som vanligen inte finns inom till exempel socialt arbete. Kunskap om programmet måste kopplas samman med ämneskompetens och pedagogisk kompetens, vilket inte låter sig göras i en handvändning.

Å andra sidan: När det gäller produktionen av programvara kan man lägga vikt vid att åstadkomma ett användarvänligt gränssnitt som möjliggör för en person utan kunskap om programmering att ändå göra stora förändringar, och "skapa" till exempel situationer, personer, miljöer, lägga in material etc. Således kan ett bra gränssnitt ge möjligheter även för lärare utan specialkompetens.

Den tredje aspekten är forskning. Som delnamnet "labb" antyder är PPU-labbet en avgränsad miljö där människor agerar och därför lämpar det sig väl för studier inom flera ämnesfält. Ett område som är alltför lite utforskat är studenters inläring av färdigheter. Hur de lär sig, vad de lär sig, hur länge kunskapen sitter kvar, hur det går till att delar av kunskaper försvinner och omformas etc. Det är till exempel väl känt att motiverande intervju (MI) som metod är mycket lätt att förstå, men svår att lära sig grundligt samt att en del av de som tror sig använda MI i själva verket inte gör det utan avviker mycket från metoden.

En sista reflektion: Även om studenter kan pekats ut som en huvudsaklig målgrupp för PPU-labbet är det självklart att redan färdigutbildade socionomer (och andra yrkesgrupper) också ska kunna använda resurserna för fortbildning. Det är en viktig utmaning för universiteten att i samverkan med arbetsgivare och yrkesverksamma att skapa anpassade kurser eller utbildningsdagar. En annan grupp som har mycket att tillföra i detta sammanhang är klienter/brukare. I Storbritannien har man kommit längre än vi när det gäller att involvera "service users".

Följande punkter bör i enlighet med ovanstående resonemang förslagsvis ingå när man försöker ringa in begreppet PPU-labb:

- en *säker och trygg miljö* som försöker återskapa realistiska situationer där studenter kan träna och öva färdigheter som är relevanta för en kommande yrkesutövning
- en verksamhet där *flera program och institutioner* kan vara involverade
- en verksamhet där man strävar efter medverkan från *brukare/klienter och yrkesverksamma*
- en mängd *underlag för träningsmoment* av skilda slag (uppgifter, fallbeskrivningar, rollbeskrivningar, videoinspelningar etc.)
- ett antal lokaler med specifik teknisk utrustning och/eller programvara
- en *grupp av lärare* som har särskild kompetens när det gäller färdighetsträning
- en *arena* som kan nyttjas för *forskning*.

2 Se till exempel Linden_Lab (2011) och Kelley Reinsmith-Jones (2010). Second Life är en virtuell värld skapad av ett amerikanskt företag. Man gör en egen "avatar" och därefter finns möjlighet att bygga egna världar eller bara umgås med andra i det som redan finns. Det finns ett antal försök att använda Second Life i utbildningar i socialt arbete, men de förefaller inte vara särskilt avancerade.

Med detta sagt återstår att diskutera och besluta kring vilken sorts aktiviteter som ska fokuseras i PPU-labbet. Detta är givetvis något som måste kopplas till socionomutbildningarnas övergripande lärandemål liksom till de viktiga grundläggande krav som ställs på socionomer i en globaliserad värld.

NÅGRA UTMANINGAR OCH VIKTIGA OMRÅDEN

Samtalsträning i vid mening³ är grundläggande inslag i många yrkesinriktade program och framhålls av de flesta skribenter på området "social work skills". "*Communication skills*" betonas i hög grad internationellt, åtminstone i västvärlden. Det handlar i de flesta fall om att säkerställa färdigheter som är "good enough" snarare än "perfect" (B. Moss, Boath, Lewis, & Sullivan, 2010, s. 235), grundläggande kunskaper snarare än avancerade. Här handlar det om fundamentala saker, "*basic communication skills*". Man måste till exempel kunna skilja på olika sorters samtal (intervjuer, förhör, rådgivning, information, behandlande eller motiverande samtal etc.), känna till grunderna för att etablera god kontakt, känna till aspekter av kroppsspråk och samtalskontextens betydelse och bli uppmärksam på sina egna starka och svaga sidor i det sammanhanget

Kanske ska man också satsa på en eller flera mer specifika och mer sofistikerade färdigheter. Här finns flera möjligheter, till exempel motiverande samtal (MI) eller lösningsfokuserade samtal. Sådana färdigheter bör tränas på avancerad nivå, för socionomutbildningen således på termin 7.

Samtal med barn och ungdomar är ett annat betydande fält. I Storbritannien efterlyser Lefevre, et al. (2008) att färdighet i samtal med barn och ungdomar borde ingå i grundutbildningen.

We have problematized the definition of skilled communication with children in social work practice, moving away from its superficial representation as a set of performative techniques to a model which integrates underpinning knowledge with personal and emotional capability and a committed ethical stance in order for effective 'doing' of technical skills to be achieved. (Lefevre, et al., 2008, s. 173)

De menar således att det hela aldrig får bli en fråga om tekniker, utan måste grunda sig på ett koncept som kopplar ihop metoder med kunskaper och personlig kompetens.

Att motarbeta diskriminering och kulturell stereotypisering

Furness konstaterar i artikeln "*Shifting sands: Developing cultural competence*" (2005) att

It is important that professionals develop transferable and reflective skills to work with difference and similarities in culture, background and experience and to change their behaviour, beliefs and attitudes accordingly, as part of a continual learning process. (Furness, 2005, s. 248)

3 I begreppet kommunikation inbegrips givetvis även andra aspekter än det som sägs i ett samtal, till exempel kroppsspråk

I ett allt mer kulturellt diversifierat samhälle är det självklart att studenter på våra utbildningar ska vara väl förberedda och införstådda med de utmaningar som detta innebär.

Man kan här påminna sig om de punkter som International Federation of Social Workers (IFSW), International Association of Schools of Social Work (IASSW) och the International Council on Social Welfare (ICSW) ställer upp i sitt dokument *"The Global Agenda for Social Work and Social Development: Commitments to Actions"*. De pekar på att

- the full range of human rights are available to only a minority of the world's population;
- unjust and poorly regulated economic systems, driven by unaccountable market forces, together with noncompliance with international standards for labour conditions and a lack of corporate social responsibility, have damaged the health and wellbeing of peoples and communities, causing poverty and growing inequality¹;
- cultural diversity and the right to self-expression facilitate a more satisfactory intellectual, emotional, moral and spiritual existence², but these rights are in danger due to aspects of globalisation which standardise and marginalise peoples, with especially damaging consequences for indigenous and first nation peoples³;
- people live in communities and thrive in the context of supportive relationships, which are being eroded by dominant economic, political and social forces;
- people's health and wellbeing suffer as a result of inequalities and unsustainable environments related to climate change, pollutants, war, natural disasters and violence to which there are inadequate international responses.(IFSW, 2012)

Mot bakgrund av dessa punkter kan man uppfatta ett ansvar att särskilt ta itu med frågor om diskriminering och kulturell stereotypisering.

Förutom kunskaper på området – som i sig inte utgör någon vaccination mot att själv medverka till diskriminering – skulle det vara önskvärt att socionomstudenter kunde stå fram som skolade i att både *upptäcka och ha modet att motarbeta* rasism, sexism eller vad det vara månne på en kommande arbetsplats. Furness (2005) menar att:

Assertiveness skills can also be taught and practised in the skills laboratories. For example, as studies already mentioned have shown, all health and social care students need to be more assertive and confident enough to challenge poor and discriminatory practices.(Furness, 2005, s. 254)

När det gäller socionomutbildningen förefaller det mycket angeläget att arbeta fram flera pedagogiska upplägg kring detta vilka definitivt bör innehålla samtalsövningar som analyseras och bearbetas på olika sätt för att åstadkomma maximalt lärande. Det går att finna en hel del artiklar som beskriver sådana aktiviteter vilka kan inspirera

till mer anpassade upplägg för svenska förhållanden. Basham, Donner, och Everett (2001) redovisar t.ex. en uppgift för studenter ute i praktik där det handlar om att göra en strukturerad granskning/analys av praktikplatsen och deras sätt att arbeta i förhållande till rasism. Studenterna försöker i den skrivna uppgiften bedöma om det finns överensstämmelse mellan angivna målsättningar och det praktiska arbetet. Collins & Wilkie (2010) tar för sin del upp så kallade portföljer (loggböcker) kring "*anti-oppressive practice*" som studenter i Skottland jobbar med. Ytterligare exempel är Heenan (2005) som diskuterar hur man kan arbeta med den stereotypisering som omger funktionshinder och funktionsnedsättning.

Interprofessionell samverkan

Interprofessionell samverkan förekommer i många ofta i arbetslivet och berör flera yrkesgrupper, och kompetens på det området är efterfrågat. Det borde därför vara ett gemensamt intresse för yrkesinriktade utbildningar som finns på samma högskola eller universitet att arbeta fram en tydlig verksamhet kring detta.

När det gäller program- och institutionsövergripande moment bör lärandemålen vara noga övervägda och samkörda. Det betyder inte att de behöver vara exakt lika. En programöverskridande övning som till exempel handlar om roller i en arbetsgrupp, kan för den ena utbildningens studenter handla om att leda en grupp, medan andra studenter fokuserar hantering av en jämlik och icke-diskriminerande samtalssituation. Då är lärandemålen olika, men övningen kan ändå med fördel ske programöverskridande. P. Salvatori, Mahoney, och Delottinville (2006) redovisar i ett pilotprojekt i Kanada på hälsovårdsområdet som kan vara inspirerande i detta sammanhang. De pekar ut några grundläggande element i en interprofessionell övning. Först är det viktigt att kunna *beskriva sin egen professionella roll* och hur man uppfattar andra inblandade. Man måste också lära sig *förstå hur man kan involvera andra* i ett arbete så att det grundar sig på just deras ansvars- och kompetensområde. Vidare handlar det om att *kunna samarbeta* med andra så att man kan skapa gemensamma mål inriktade på att hjälpa klienter/patienter, att *underlätta beslutsfattande* där alla känner sig delaktiga och möjliggöra problem- och konfliktlösningar. Författarnas sista punkt pekar på vikten av att *kunna öka effektiviteten i samarbetet* genom att verkligen dela information, lyssna, respektera andra, finna gemensamt språk och kunna ge och ta feedback.

I en utvärdering av projektet (P. S. Salvatori, Berry, & Eva, 2007) påpekas bland annat att studenter fick ökad kunskap om samarbete mellan olika yrkeskategorier liksom förbättrade kommunikationsfärdigheter. Ett tema i projektet var "*Aboriginal culture, spirituality and health beliefs*", och på det området menar författarna att deras resultat pekar på att hälsovårdsarbetare behöver mycket träning och utbildning för att uppnå en större sensitivitet för aboriginsk kultur.

En nyutkommen bok, *Interprofessional collaboration in social work practice*, (Crawford, 2012) försöker genomlysa hela området genom att ta itu med frågor om hur socialarbetare kan bli mer effektiva i samarbete, vilka färdigheter, kunskaper och värderingar som kan tänkas krävas och hur förmågan till samarbete över yrkesgränser kan påverka klienter/brukare och övriga aktörer. Boken är för övrigt ett intressant

exempel på hur läromedel numera ofta åtföljs av en webbsida med kompletterande material och övningar.

Utmaningarna är många när det gäller *träning i interprofessionell samverkan*, men vinsten för alla inblandade kan bli avsevärd. Särskilt från hälsovårdsområdet finns en del erfarenheter att hämta. Solomon & Salfi (2011) beskriver t.ex. en studie där man drar slutsatsen att

"A learning experience which incorporates standardized patients and feedback from faculty facilitators can promote authentic interprofessional learning, and develop students confidence to communicate in team environments."(Solomon & Salfi, 2011, s. 9)

Det är viktigt att en implementering av sådana moment har hög legitimitet i varje institution och att det finns en tydlig vilja till samarbete.

Att öva utredning/bedömning

Att kunna göra utredning/bedömning är en färdighet av grundläggande karaktär i socialt arbete. Området är dock inte alldeles enkelt att ringa in. Det omfattar många verksamheter som skiljer sig åt till exempel i syfte, djup, tidsåtgång, inblandade aktörer och personer och tidpunkt i förhållande till ett ärende. Dessutom finns det en omfattande kritik när det gäller kvalitet på utredningar som görs bland annat inom socialtjänsten. Den bör beaktas, liksom diskussionen om och förståelsen av begreppet utredning. Bo Edvardssons omdiskuterade bok *Kritisk utredningsmetodik* (2003) kan vara en utgångspunkt i det sammanhanget.

Crisp et.al (2004) har i sin artikel *Learning and teaching assessment: Reviewing the evidence* försökt kartlägga hur utredning/bedömning lärts ut på socionomutbildningar i västvärlden. Man har gjort en gedigen genomgång av studier, artiklar och annat tillgängligt material (om än bara på engelska). Istället för att som slutsats rekommendera en specifik metod, lyfter de fram några punkter som kan vägleda utvecklingen i socionomutbildningar. Den första handlar om att betona *principer för bedömning*. Att ensidigt använda och lära ut specifika analysverktyg i undervisningen medför risken att producera socialarbetare vars bedömningsfärdigheter inte kan överföras till andra kontexter och klientgrupper menar man. Vidare trycker man på *vikten av välformulerade lärandemål*. Utredning/bedömning är inte heller bara en praktisk färdighet, det är viktigt att *teori och forskning kopplas till lärandet*. En punkt tar upp *samarbete med andra aktörer*, t.ex. brukarorganisationer för att säkerställa andra perspektiv. Sist nämner de vikten av att *koppla samman kompetens kring utredning/bedömning med andra viktiga färdigheter och kunskaper*.

Området erbjuder onekligen många möjligheter att utveckla datorbaserade övningar och program. Vid Institutionen för socialt arbete på Mittuniversitetet finns ett projekt för att ta fram programvara för övning av utredning/bedömning: SIM-CHILD (Borell & Egonsdotter, 2012). Syftet, skriver projektledarna, är att åstadkomma en simulering i ett för professionellt socialt arbete särskilt utmanande verksamhetsområde, nämligen barnavårdsutredningar.

”Socionomstudenterna ges tillgång till ett fiktivt barnavårdsärende som presenteras genom alla de dokument – journaler, anmälningar, specialistutredningar – som vanligtvis ingår i en sådan databas. Studenterna arbetar med andra ord med ett fall i en miljö vars former överensstämmer med de etablerade former barnavårdsutredningar numera har i Europa... Det primära syftet handlar om att utveckla professionell kompetens, det vill säga förmågan att tillämpa kunskaper i situationer som karakteriseras av hög osäkerhet.”(s. 48)

Projekt av det här slaget är angelägna. Övningsprogram kring utredning/bedömning med hög komplexitet kan, rätt använda, vara utmärkta pedagogiska hjälpmedel i socionomutbildningen.

Det finns också en del mindre avancerade övningar tillgängliga på webben som kan vara till nytta. Socialstyrelsen har till exempel gjort undervisningsmaterial tillgängligt på sin hemsida⁴. Inom missbruksområdet finns också det möjligheter att träna utredning/bedömning, ofta direkt kopplat till kurser och lärandemål.

Precis som i alla andra sammanhang när det gäller socionomutbildningen är det viktigt, som Crisp et. al (2004, s. 210) anmärker, att *”... social workers understand how the principles of anti-discriminatory practice relate to the process of assessment.”*

AVSLUTNING

Ett PPU-labb kan definitivt utgöra det nödvändiga nav som krävs för att tydliggöra och utveckla färdighetsträning inom socionomutbildningen. Etableringen av en tydlig verksamhet på en konkret plats kan därtill öppna upp för flera områden där PPU-labbet kan spela en roll. Man kan nämna samarbete med andra yrkesutbildningar, forskning kring t.ex. lärande och samverkan med brukarorganisationer. För få till ett bra PPU-spår i socionomutbildningen behövs dock mer än bara ett PPU-labb. En hängiven och välutbildad lärargrupp med rimliga resurser både vad gäller tid, lokaler och tillgång till teknik behövs givetvis, liksom goda kontakter med arbetsliv och brukarorganisationer. En explicit och genomtänkt prioritering med fokus på vad som ska läras ut samt en tydlig progression i lärandet är också nödvändig.

4 Se <http://www.socialstyrelsen.se/barnochfamilj/bbic>

REFERENSER

- Basham, K. K., Donner, S., & Everett, J. E. (2001). A Controversial Commitment: The Anti-Racism Field Assignment. *Journal of Teaching in Social Work, 21*(1-2), 157-157-174.
- Borell, K., & Egonsdotter, G. (2012). Om möjligheterna att replikera professionella utmaningar i lektionssalen: Datorbaserad simulering av barnavårdsutredningar. [Forskningsnotis]. *Högre utbildning, 2*(1), 47-50.

- Chui, E. W. T., Wong, D. K. P., Wong, Y. C., Chan, C. L. W., & Law, C. K. (2000). *Critical Reflection in Community Work Education: A Social Work Curriculum Addressing Social Deprivation and Poverty*. University of Hong Kong. Hämtad från <http://teaching.polyu.edu.hk/datafiles/R69.pdf>
- Collins, S., & Wilkie, L. (2010). Anti-oppressive practice and social work students' portfolios in Scotland. *Social Work Education, 29*(7), 760-760-777. doi: 10.1080/02615471003605082
- Crawford, K. (2012). *Interprofessional collaboration in social work practice*. London: Sage Publications Ltd.
- Crisp, B. R., Anderson, M. R., Orme, J., & Lister, P. G. (2004). Learning and Teaching Assessment: Reviewing the Evidence. *Social Work Education, 23*(2), 199-199-215. doi: 10.1080/0261547042000209206
- Edvardsson, B. (2003). *Kritisk utredningsmetodik : begrepp, principer och felkällor* (2., omarb. och utvidgade uppl. uppl.). Stockholm: Liber.
- Furness, S. (2005). Shifting Sands: Developing Cultural Competence. *Practice (UK), 17*(4), 247-247-256. doi: 10.1080/09503150500425638
- Heenan, D. (2005). Challenging Stereotypes Surrounding Disability and Promoting Anti-Oppressive Practice: Some Reflections on Teaching Social Work Students in Northern Ireland. *Social Work Education, 24*(5), 495-495-510. doi: 10.1080/02615470500132780
- IFSW. (2012). Agenda for Social Work Hämtad 2012-06-01, från <http://ifsw.org/get-involved/agenda-for-social-work/>
- Kelley Reinsmith-Jones, S. C. (2010). *Utilizing Second Life Social Work Avatars to Teach Practical Application of Social Work Skill*. Paper presented at the 17th Annual Sloan Consortium International Conference on Online Learning, Lake Buena Vista, Florida, USA. <http://sloanconsortium.org/2010aln/presentation/utilizing-second-life-social-work-avatars-teach-practical-application-social-work-s>
- Koprowska, J. (2003). The Right Kind of Telling? Locating the Teaching of Interviewing Skills within a Systems Framework. *British Journal of Social Work, Vol 33*(3), 291-308.
- Lefevre, M., Tanner, K., & Luckock, B. (2008). Developing social work students' communication skills with children and young people: a model for the qualifying level curriculum. *Child & Family Social Work, 13*(2), 166-176.
- Linden_Lab. (2011). What is Second Life? Hämtad 2011-09-12, från <http://secondlife.com/whatis/?lang=en-US>
- Moss, B., Boath, E., Lewis, E., & Sullivan, W. (2010). Up-skilling the Skills Lab: Developing Leadership Skills with Service Users and Carers. *Social Work Education, 29*(3). doi: 10.1080/02615470902913167
- Moss, B. R., Dunkerly, M., Price, B., Sullivan, W., Reynolds, M., & Yates, B. (2007). Skills Laboratories and the New Social Work Degree: One Small Step Towards Best Practice? Service Users' and Carers' Perspectives. *Social Work Education, 26*(7). doi: 10.1080/02615470601129925
- Pun, D. W. K. (2000). Social Work Skills Laboratory in Action. I D. Kember (Red.), *Action Learning, Action Research - Improving the Quality of Teaching and Learning* (s. 255). Hong Kong: Routledge.
- Salvatori, P., Mahoney, P., & Delottinville, C. (2006). An Interprofessional Communication Skills Lab: A Pilot Projectpdf-objekt. *Education for Health, 19*(3), 380 – 384.
- Salvatori, P. S., Berry, S. C., & Eva, K. W. (2007). Implementation and evaluation of an interprofessional education initiative for students in the health professions. *Learning in Health and Social Care, 6*(2), 72-72-82. doi: 10.1111/j.1473-6861.2007.00152.x
- Solomon, P., & Salfi, J. (2011). Evaluation of an Interprofessional Education Communication Skills Initiative. *Education for Health, 11* (online). Hämtad från <http://educationforhealth.net/articles/subviewnew.asp?ArticleID=616>
- Wastell, D., Peckove, S., Sue White, Karen Broadhurst, Hall, C., & Pithouse, A. (2011). Social Work in the Laboratory: Using Microworlds for Practice Research. *British Journal of Social Work, 41*(4), 744-760. doi: 10.1093/bjsw/bcr014
- Witsell, T. (2004). Personlig utveckling och professionsspecifik färdighetsträning. I J. Alwall (Red.), *Vägar till kvalitetssutveckling inom socionomutbildningen - Rapport från ett pedagogiskt utvecklingsprojekt* (Vol. 34 av Sköndalsinstitutets arbetsrapportserie). Stockholm: Elanders Gotab AB.